Dosarul nr.21r-775/24 Judecătoria Chișinău,
(sediul Ciocana)
1-23178305-02-21r-17042024 Judecător Ana Bologan

D E C I Z I E
În numele legii

05 iunie 2025 *****
Colegiul Penal al Curţii de Apel Centru
Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei, judecător: Ion Bulhac
Judecători: Svetlana Vîșcu și Marcel Popescu

examinînd în şedinţă de judecată publică în ordine de recurs /fără prezența părților în proces/, recursul declarat de către condamnatul ***** împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) din 18 martie 2024, prin care a fost admisă plângerea condamnatului ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Colegiul Penal al Curții de Apel Centru, -

C O N S T A T Ă:

La data de12 decembrie 2023, în adresa Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana a parvenit spre examinare plângerea condamnatului ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) din 18 martie 2024, a fost admisă plângerea condamnatului ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. S-a constatat faptul că, condamnatul Victor Fiodor Munteanu, a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada - 31.05.2023 – 09.11.2023, pe parcursul a 163 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. S-a redus pedeapsa condamnatului

*****, pentru perioadă de 163 (una sută șaizeci și trei) zile, în care s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, cu 34 (treizeci și patru) zile.

Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, condamnatul ***** a declarat recurs, solicitînd admiterea cererii de recurs, casarea încheierii, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărîri, prin care să fie admisă plîngerea sa.

În motivarea cererii de recurs s-au invocat următoarele motive:

- Nu este de acord cu modul de calcularea termenului redus de către instanța de judecată;

- Consideră că termenul urmează a fi redus, o zi la o zi.

Reieșind din prevederile articolului 447 Cod de procedură penală, instanța de recurs a dispus în ședința de judecată examinarea recursului fără prezența părților la proces. Fiind fixată data examinării cauzei a fost dispus comunicarea părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Cercetând materialele cauzei deduse judecății, verificând încheierea contestată prin prisma motivelor de recurs invocate, *Colegiul Penal al Curții de Apel consideră necesar de a respinge ca nefondat recursul declarat și a menține încheierea primei instanțe, din următoarele considerente:*

În conformitate cu prevederile art. 437 alin. (1), pct. 4) Cod procedură penală, (1) Pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform prevederilor art. 448 Cod procedură penală, (1) Judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod procedură penală, (1) Judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat.

Colegiul penal reține că, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 02.02.2024, s-a dispus aplicarea în privința condamnatului *****a prevederilor art.85 alin.(1) din Codul penal, la pedeapsa stabilită prin sentința Judecătoriei Chisinău, sediul Buiucani din 21 septembrie 2023 - 4 ani și 6 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, s-a adaugat parţial lui Munteanu Victor pedeapsa neexecutată aplicată prin sentința Judecătoriei Chişinău, sediul Buiucani din 20 aprilie 2022 - 2 ani și 4 luni închisoare cu executare în penitenciar de tip semiînchis, stabilindu-i definitiv o pedeapsă de 5 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei stabilite lui, Munteanu Victor, s-a dispus a fi calculat din data pronunțării sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 21 septembrie 2023, cu includerea în termenul de pedeapsă durata reținerii şi aflării în arest preventiv, din 30 mai 2023 ora 00:55, până la 21 septembrie 2023.

Potrivit raportului prezentat de instituția penitenciară nr. 4 Cricova, nr. 2/792 din 26.02.2024, se constată că, Victor Fiodor Munteanu s-a aflat în detenție în următoarele penitenciare și perioade de timp:

--Penitenciarul nr. 13 Chișinău – 31.05.2023 – 08.06.2023 în celula nr. 129 cu o suprafață totală de 7,6 m2 ; 08.06.2023 – 09.11.2023 în celula nr. 145 cu o suprafață totală de 7,8 m2 ;

--Penitenciarul nr. 4 Cricova – 09.11.2023 – prezent.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menţionat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenţiei consfinţeşte una din cele mai fundamentale valori ale unei societăţi democratice. Acesta interzice, în termeni absoluţi, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanţe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

Instanţa de recurs relevă că, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

Ţinând cont de cele expuse supra, în continuare, instanţa de judecată va da o apreciere condiţiilor de detenţie invocate de către autorul plângerii, coroborate la poziţia autorităţilor instituţiei penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”.

Aşa dar, referitor la condiţiile de detenţie contrare prevederilor art. 3 din CEDO în plângerea înaintată, condamnatul a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade îndelungate de timp, în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în condiţii ce nu corespund standardelor stabilite.

La analiza condiţiilor de cazare a condamnatului, instanţa de judecată va face trimitere la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în punctul 464 stipulează că: „Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii”.

Cu referire la acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că, starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Contrar recomandărilor precitate, studiind raportul prezentat, instanţa a stabilit că, prin prezentarea de către administraţia penitenciarului a datelor incomplete privind celulele în care ***** a fost cazat, şi nu specificat numărul persoanelor deţinute, ultima a recunoscut aflarea condamnatului, în celule în care dispunea de un spaţiu sub minimul acceptabil.

Astfel, Colegiul Penal consideră că, dificultăţile cu care s-a confruntat ***** pe parcursul detenţiei sale în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, au depăşit nivelul inevitabil de suferinţă inerent detenţiei şi au atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenţie, aceste condiţii fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Totuşi, având în vedere că, la soluţionarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanţă a încălcărilor privind condiţiile de detenţie care au afectat grav drepturile condamnatului, ci şi stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 zi la 2 zile, în dependenţă de gradul şi intensitatea suferinţelor, în continuare instanţa va analiza şi celelalte alegaţii invocate de către petent în plângerea depusă.

În această parte, Colegiul penal apreciază critic aspectele invocate de către administraţia penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părţi, în lipsa altor dovezi, instanţa s-a bazat pe rapoartele organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect.

Astfel, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în pct. 30 al Raportului din 13.12.2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05 - 11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din ţară, a subliniat că, în acestea, în continuare persistă faptul că în multe celule condiţiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată fiind suprapopulate. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici. Totodată, specialiştii din cadrul CPT au recomandat autorităţilor din Republica Moldova ca să-şi mărească eforturile în sensul îmbunătăţirii condiţiilor de detenţie curente în penitenciarul respectiv.

În aceeaşi ordine de idei, în ultimul raport al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (pentru anul 2017), care este un mecanism naţional pentru prevenirea torturii din Republica Moldova, s-a constatat că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate, sunt într-o stare deplorabilă şi ar putea fi calificate ca condiţii inumane şi degradante.

La acest aspect, instanţa de judecată nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătăţiri ale condiţiilor de detenţie în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituţii, însă în lipsa unor probe ale administraţiei instituţiei penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumţia de încălcare a condiţiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegaţiile din cererea pendinte sunt justificate.

Întru susţinerea acestui raţionament, CEDO a explicat că dacă există o dispută cu privire la condiţiile de detenţie între părţi, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegaţia gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenţie. Este cazul când statul este unicul care deţine informaţii susceptibile de a confirma sau respinge alegaţiile reclamantului. Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informaţii îi permite Curţii să ajungă la concluzia că alegaţia este una justificată (cauza A. şi alţii c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98).

Mai mult, potrivit punctului 19.4 din Recomandarea Comitetului de Miniştri ai Statelor Membre, referitoare la regulile penitenciare europene din 2006, „trebuie să fie puse la dispoziţia deţinuţilor spaţii adecvate pentru baie sau duş, astfel încât deţinuţii să le poată folosi la o temperatură adecvată, zilnic sau cel puţin de două ori pe săptămână (sau mai frecvent dacă este necesar), în conformitate cu regulile generale de igienă”.

Potrivit art. 473/2 alin. (1) din Codul de procedură penală, „Plîngerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară în care se deține condamnatul ori, după caz, din care a fost eliberat.”

Conform prevederilor art. 473/4 alin. (4)-(5) Cod de procedură penală, „În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

(5) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi de detenție în condiții precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.”

În temeiul prevederilor art. 473/2 alin. (3) Cod de procedură penală, „Condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.”

Astfel, Colegiul Penal reiterează că, ***** s-a aflat în condiţii de detenţie contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada: 31.05.2023 - 09.11.2023, în total fiind deţinut pe o perioadă de 163 zile.

Astfel, având în vedere că s-au adeverit alegaţiile petentului privind condiţiile inumane de detenţie, luând în consideraţie totalitatea efectelor cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ţinând cont de principiile proporţionalităţii şi echităţii, instanţa consideră necesar, oportun şi rezonabil de a reduce termenul de pedeapsă stabilită condamnatului, calculîndu-se 2 (două) zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie, pentru 1 63 zile, urmînd a fi reduse 34 (treizeci și patru) zile, cu rotunjirea în favoarea condamnatului.

Astfel, în total urmează a fi dispusă reducerea pedepsei definitive stabilite lui *****, cu 34 (treizeci și patru) zile.

Instanţa de recurs consideră că, reducerea stabilită este una adecvată şi suficientă, bazată pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanţelor de fapt şi pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat şi recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporţional circumstanţelor constatate.

Este neîntemeiată solicitarea condamnatului ***** privind reducerea pedepsei calculîndu-se o zi la o zi, or, prevederile legale expres prevăd că, instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ, astfel, condamnatul în cauza a beneficiat de reducerea maximă prevăzută la norma art. 473/4 alin. (4) Cod de procedură penală.

Reieșind din cele enunțate, Colegiul penal consideră necesar de a respinge ca nefondat recursul declarat de către recurentul ***** şi a menţine încheierea Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) din 18 martie 2024.

În conformitate cu prevederile art. 447 - 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de Procedură Penală, Colegiul Penal al Curții de Apel Centru, -

D E C I D E:

Respinge ca nefondat recursul declarat de către condamnatul ***** și menține fără modificări încheierea Judecătoriei Chișinău, (sediul Ciocana) din 18 martie 2024, prin care a fost admisă plângerea condamnatului ***** împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Ion Bulhac

Judecători: Svetlana Vîșcu

Marcel Popescu